

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
popoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciškanova ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
jema. Rokopise se ne vrača.

Inzerati: Enostopna peti-
vrtica 30 vin, pogojen
prostor 1 K; razglasi in
poslano vrtica po 60 v;
večkratne objave po do-
govoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Posamezna šte. stane
— 30 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali
v dostavljanju na dom za
celo leto 60 K, za pol
leta 30 K, za četrt leta
15 K, za mesec 5 K.
Za Nemčijo celo leto 65 K,
za ostalo tujino in Ameriko
72 K. — Reklamacije za
list so poštne proste.

Upravištvu je v Ljubljani,
Franciškanova ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Jugoslovanska demo- kratska — mešanica.

Jugoslov. demokratska stranka
je tu. Ima že parlamentarno večino.
Kmalu bo najbrže imela tudi svojo
vlado. Prevzela bo v kratkem sama
vodstvo našega naroda v svoje roke.
To bo veselje. Govorila in delala bo
v imenu narodov in odločevala o
njegovi usodi.

Analizirajmo postanek te stran-
ke. Ni to stranka, ki je nastala od
spodaj, t. j. po normalnem razvoju
iz male politične struje do velike
stranke. Nastala je nasprotno preko
noči z zborniškim vsem in vsake-
ga. Jugoslov. demokratska stran-
ka je zbirališče vseh mogočih poli-
tičnih odpadkov. To so renegati ari-
stokracije, ki iz ljubezni do oblasti
popuščajo tradicionalno napuhnje-
nost in preziranje demokracije, se
nanašajo z demokratskimi in nacio-
nalnimi frazami in so pripravljeni v
slučaju potrebe in iz ljubezni do svo-
jih veleposredstev in posestev pred
cerkvijo kolo plesati, da vzdrže ra-
vnesje med svojimi dohodki, pre-
jemki in izdatki. V njej se nahajajo
tudi razni drugi renegati n. pr. soci-
alistični, za katere so bile proletar-
ske vrste premajhne in preslabe, da
zadovolje njihovi osebnim ošabno-
stim in ambicijam ter njihovim raču-
nom. Tu so tudi oni, ki so napravili
masne kupčije po raznih vojnih
centralah in z raznimi izvozniki in
in se nadejajo, da bodo to mogli tudi
delati še v naprej.

Na mesto vezane trgovine s su-
him sadjem, svinjari, govedino, špi-
ritom, ki je tako cvetela pod pokro-
vom Avstro-Ogrske, naj stopi kak
drugi dobičkanosni posel: n. pr. par-
celacija veleposredstev potom močnih
financijskih institutov, potom uved-
be težkih bremen na račun »osvobo-
jenega« kmečkega ljudstva, z ute-
meljevanjem raznih industrijskih
podjetij itd. itd. Za vsemi temi poli-
tičnimi vrhunci hodi temna, brezime-
na masa političnih približnosti od
najemnejših macedonskih kut do
veselih črnogorskih »dijetev« v par-
lamentu.

Nepravični bi bili, če bi to stran-
ko nazvali samo stranko poslovnih
računarjev in političnih »štreberjev«.
So to poštenjaki, ki mislijo, da bodo
s svojo pisano politično vojsko osvo-
jili Jeruzalema, da bo ta stranka si-
lajno in vzorno reševala naše težke
politične in socialne probleme. Ali
kaj za to! Ti poštenjaki napravljajo
to politično godlo le še bolj razno-
vrstno; napravljajo to mešano voj-

sko Svetožarja Pribičevića še bolj
pisano in heterogeno.

Vso to fik-fakovsko stranko vodi
neka naivna neukrotljiva sila: t. j.
žeja po neomejeni, popoli-
ni oblasti. Ta velika žeja je prav
za prav vstvarila to stranko, je zle-
pila v njej vse najbolj heterogene
elemente: od črnogorskega djetiča
do ogrskih baronov in grofov, od so-
cialističnih renegatov do macedon-
skih komitaških vodij, od nacionali-
stičnih fantastov in ideologov do
hladnih političnih računarjev. Vse te
elemente veže, kakor rečeno, le mo-
gočna želja po oblasti, da s pomočjo
te zadovolje svojim »ciljem«.

Po svoji ekonomski konstrukciji
je demokratska stranka pretežno
stranka drobne buržoazije in svo-
bodne inteligence, torej stranka dveh
ekonomsko najmanj določenih razre-
dov, ki imajo vsled tega tudi naj-
manj določno politično psihologijo.
Te stranke so običajno kratkega živ-
ljenja, ker heterogeni interesi njenih
pristašev zlomijo še tisto združajočo
moč, ki jih je nekdanj spoila.

In res — velika zgradba JDS ka-
že že svoje razpoke. To je najboljši
dokaz, da je zgradba zidana na pe-
sku. To bo polom.

V naši državi se pač ne morejo
več ustvarjati kar preko noči velike
stranke po madžarskem oligarhič-
nem vzorcu, kot so to delali Khuen-
Hedervary, Tisza, Appony in drugi
blagopokojni veliki učitelji naših ju-
goslovanskih »Demokratov«. To se
ni posrečilo niti v zasluženi Hrvat-
ski in Slavoniji pokojnemu Nikolu
Tomašiću, čeprav so od zgoraj bili
za to dani pogoji. To se tudi ne bo
posrečilo Svetožaru Pribičeviću.

S hribov in dolin zbrane ljudi, ki
so brez volitev prišli v začasni par-
lament, te ljudi, ki nimajo za sebe
nobelih organizacij, niti edinstvene
politične preteklosti, niti velikih
edinstvenih socialnih in političnih
idej voditeljev, ki nimajo niti stran-
kineh tradicij, niti jasnih ciljev, te
ljudi bo v resnici mogoče držati sku-
paj le dotlej, dokler obstoja težki zu-
nanji in notranji položaj naše države
le dotlej, dokler ostanemo še v nav-
di vojne manire, dokler bo mogoče
tlačiti svobodo tiska in zborovanja,
dokler ne pride narod v položaj, da
izgovori svojo besedo.

Tako sestavljena »velika« jugo-
slovanska demokratska stranka bo
trajala samo dotlej, dokler se ne ure-
de in konsolidirajo notranje razme-
re. Taka edinstvena parlamentarna
večina bo trajala tja do — prvih
volitev!

Položaj Nemške Avstrije.

(Po govoru drž. tajnika s. Deutscha.)

Dosedanja taktika nemško-av-
strijskega proletarijata se je ogibala
preloma z antanto. Trenutno stojimo
pred vprašanjem: Ali naj ostanemo
pri stari taktiki, ali pa v svojo obram-
bo vporabimo radikalnejšo taktiko.
To se pravi: Naj li s trajnimi pogaj-
anji čakamo, da se v zahodnih drža-
vah utrdi proletarijat in zadobimo s
tem možnost, odvezati si raz vrat
vrvi, ki nas duši, ali pa naj že sedaj
razglasimo sovjetsko republiko, sto-
pimo v zvezo z Ogrsko in Rusijo in
stopimo v boj proti antanti.

Da prav volimo med obema tak-
tikama, je treba pazno premeriti naš
položaj. Če volimo drugo, t. j. če se
pridružimo Rusiji in Ogrski, bi to za
sedanje čase pomenilo katastrofo za
ves nemško-avstrijski proletarijat.
Poglejmo! — Naša republika šteje
okroglo 6 milijonov prebivalstva.
Mesto Dunaj ima samo 2 milijona. Ta
dva milijona se sama preživljati ne
moreta in sta povsem vezana na an-
tantine pošiljave živil. V Rusiji je
povsem drugače, ker Rusija kot
plodna zemlja ni vezana na uvoz ži-
vil; tudi Ogrska je povsem na drug-
em glade tega kot mi. Iz vojne go-
tovo ne bi mogli in tudi nečemo
več. Na to gotovo ni misliti. Preveč
smo trpeli ravno mi v tej dolgi sve-
tovni vojni. Antanta nam dnevno po-
šilja 12 vlakov živil! Ali bi nam mo-
gla Ogrska pomagati? Ne! Ona bi
nam mogla (če bi imela Banat!) po-
šiljati dnevno k večjemu 2 vlaka živil!
Nastala bi na Dunaju navadna la-
kota! Ljudstvo bi se uprlo. Iz Rusije
bi živili tudi ne mogli dobaviti — Niti
Czerninu se to ni posrečilo. Samo
ena proga je, ki nas veže z Ukra-
lino. Sovjetska Rusija pa tudi nima
toliko moči, da bi ukrajinskega kme-
ta prisilila v to, da nam odstopi če-
zernina živila. Upanje torej, da bi nas
če proglasimo sovjetsko republiko,
podpirala in zadostno podprla z ži-
vili Rusija in Ogrska, je utopija. Kdor
proti svojememu prepričanju trdi, je
zločinec ne samo nad delavstvom,
ampak tudi nad revolucijo, ker bi
ravno s tem privedel proletarijat do
katastrofe in reakcije bi triumfir-
alče zmagala. Radikalizem bi bil za
nas grobar revolucije.

Nemška Avstrija je za antanto
veliko važnejšega pomena kot Ogr-
ska. Če s proglasitvijo sovjetske re-
publike prelomimo vez z antanto, bi
ta zasedla vse naše železnice. De-
lavstvo bi se pa s pomočjo guerilla-
vojsve tudi ne moglo držati in bi
prelajislej podleglo. Spomnimo se sa-

mo Belgije! Še nekaj preostaja: Če
začnemo pri nas, bo kdo rekel, po-
tem bo revolucija buknila tudi v
ostalem delu sveta! — Da, če bi to
bilo! Ali to upanje je golufivo!

Zgodovina nas uči, da so revolu-
cije nastale pri premaganih narodih,
nikdar pa ne pri zmagovalcih! 1870—1871 je zmagala Nemčija.
Ljudstvo je bilo neverjetno vdano
šovinizmu in hura — patriotizmu.
Takrat se je zapiralo in preganjalo
socialiste na vse pretege. Francija je
bila premagana. Pariški proletarijat
se je dvignil v komun. Tako je tudi
danes. Revolucionarno gibanje se
vedno omejuje le na mesta, dežela
sama pa se zadržuje pasivno. In kot je
podlegel nekdanj Pariz, tako bo tudi v
Nemčiji mesto za mestom podleglo
organizirani moči reakcije.

Žalostna resnica je, da v zmago-
vitih deželah do danes ni revolucio-
narnega gibanja. Čuli smo, da je
vstala vzhodna Galicija, da se je
dvignila Srbija, ali vse to se je izka-
zalo za neresnično. Italijanski so-
drugi so proklamirali generaino
stavko v Rimu, pa brez uspeha! Ka-
rabinjerje se je takrat pozdravljalo.
Revolucionarno gibanje je propadlo
vsled pijanosti zmage. Pomagati
nam bi mogla razrušitev antantnega
militarizma. Volja ljudstva v antan-
tinih državah pa je za to še preslaba;
tudi proletarijat ni za to še dosti mo-
čan. Razpoloženje v Franciji ozna-
čuje zadostno oprostitev morilca
Jaurésa. To se je zgodilo brez ugo-
vora s strani proletarijata, medtem
ko se je Chotina, atentatorja na Cle-
menceauja, obsodilo na smrt! To so
simptomi, ki govorijo krepke besede.
Kot je torej momentano prazno
upanje na revolucijo v Italiji in Fran-
ciji, toliko manj je to pričakovati v
Ameriki in Angliji, ki imata nalkon-
servativnejše delavstvo!

Nemška Avstrija je torej v krogu
dežel, katerih proletarijat za zdaj še
ni zrel za revolucijo. Tudi agrarne
razmere so pri nas vse drugačne kot
v Rusiji ali na Ogrskem, kjer je ve-
lika razredna razlika med velepo-
sedstvi in revnimi kmetijami, pri nas
pa smo dežela malih kmetov in se
razredne razlike po deželi le težko
najdejo. Zato bi dežela tudi ne sledila
mestom, ko bi se ta dvignila, ker
ravno na deželi ni ničesar, kar naj bi
se socializiralo. Če bi se dvignil Du-
naj, bi bil odrezan od province. Zna-
čilno za to je, kar smo opazili zadnje
tedne, da je prišlo do nesporazuma
med narodno obrambo in kmeti.
Opazili smo močan, organiziran od-
por napram mestom. Dunaj je po-
doben bolniku, ki se ga mora hraniti

žlico za žlico in ki se ga pripravi v
lakoto s pomočjo provincialne na-
rodne obrambe. Sodrugi naše na-
rodne obrambe so mislili, da so pri
rekviziciji živil revolucionarni, pa so
izprevideli, da so s tem samo inštru-
ment reakcije. In tako vidimo, da
smo vezani na antantna živila in da
si oblik boja ne moremo prosto vo-
liti, ampak da so nam te diktirane
potom razmerja, v katerem moramo
živeti.

Proletarijat more uspešno delati,
če je narodna obramba revolucio-
narna sila, disciplinirana in ki je pri-
pravljen iti čez drn in strn z dela-
vstvom. Narodna obramba mora biti
prežeta solidarnosti z delavstvom.
Vsak mož se mora v vojaški stani
čutiti proletarca. Politika narodne
obrambe mora biti samo politika de-
lavskega razreda. Naša politika je
dosedaj onemogočila medsebojno
prelivanje krvi med proletarijati,
kar se je žalibog v Nemčiji dogajalo
in kjer se reakcija okrepila ravno
radi tega. Na ta način samo, kot
sem ga vam predložil, moremo in
moramo obvarovati revolucijo in jo
dovesti do zmage proletariata!

Sodrugi Deutschu, ki je to govo-
ril, je skupščina volaških svetov kot
zaupniku delavstva za narodno
obrambo izrazila popolno zaupanje.

Vojna Zveza.

»Naša Moč« se neprestano zale-
tava v mojo osebo zaradi Vojne
Zveze in pa na sploh. Ti napadi me
zelo malo zadenejo; konstatiram le
to-le:

Načelstvo Vojne Zveze je v svoji
seji pred občinim zborom sklenilo, da
naj se Zveza še ne razide. Jaz sam
sem bil za razdržitve Zveze, ker s
ljudmi a la Alojzij Kocmur od l. de-
lavskega konsumnega društva — ki
je inspirator napadov v »Naši Moči«
— ni nobeno skupno delo mogoče —
ali ukloni sem se večini in sem tudi
v zmislu sklepa večine na občnem
zboru poročal. Ako je g. prokurist
Mayer z Jesenic odgodil zbor, je to
vendar njegova stvar in ne moja,
ker občni zbor vodi predsednik nad-
zorstva in ne predsednik načelstva.
Da ni g. Mayer slovensko govoril, je
jasno, ker ne zna, ker je povedal in
prosil obenem, da se mu to oprost.

Smešne so trditve »Naše Moči«
o nagradah, češ, da so se te izpla-
čale na predlog g. Mayerja — kajti
naravno je, da predsednik nadzor-
stva stavi take predloge.

Gospod Alojzij Kocmur je član
načelstva Vojne Zveze — ni se pa
nikdar brigal za njo, izvzemši tedaj,

PRVI MAJ!

Sodrugi, sodružice! Pripravite se, da ga dostojno proslavite! Kolportirajte »Majski spis« in
»Majske razglednice«. — Pridobivajte ta dan naročnike za dnevnik »Naprej«, tednik »Ljudski
glas«, mesečnik »Demokracija«. — Agitirajte za pristop k politični organizaciji ter izobraže-
valnemu društvu »Svoboda«. — Udeležite se shoda, manifestacijskega izprevida ter drugih
prireditev vsi, ki čutite solidarno z delavsko internacijo! — Proletarci na plan, praznik
dela je tu, praznik zatiranih in izkoriščanih, praznik brezpravnih ljudskih mas!

LISTEK.

A. Toman:
Zedinjene države severnoameriške.
(Dalje.)

Nekaj posebno čudnega je spret-
nost, s katero razpolaga Amerika-
nec pri delu. Že v ljudskih šolah se
priučijo krasne pisave. V vseh službah,
kjer inteligentna kaj šteje, se nahaja-
lo ženske. V velikih, važnih strokah
imajo one prednost pred moškimi.
Pravilo, da so bolj točne in vestne v
malih rečeh — in tam v Ameriki za-
res tirjajo precizno in brezhibno de-
lo, bodisi v uradih, bodisi pri roč-
nem delu. In to ni nič čudnega, če se
pomisli, da je tam čas, prostor, delo
vse natanko odmerjeno, prešteto —
in če le v enem kraju kaj zastane,
trpi cela mašinerija.

Želja vsakega poedinega mlade-
ga Amerikanca je, postati čimprej
samostojen gospodar in si ustvariti
svoje ognjišče. Prav nič nenavade-
nega niso v Ameriki 17. ali 18. letni
zakonski gospodarji.

V verskem oziru niso pravi Ame-
rikanci prenapeti — vendar obhajajo
nedeljo v krščanskem duhu — tiho
in mirno. Res lepo je ob nedeljah v
kakem pravem ameriškem mestu:
Ljudje obiskujejo drug drugega ter
si postrežejo z raznimi domačimi do-
brotami, nazadnje berejo iz sv. pi-
sma in pojejo pesmi. Največja vlnu-
dnost in prijaznost vlada med njimi
in tako delajo farmarji, delavci ali
pa bogatini — to je res prava demo-
katska kultura v najlepši luči. Sre-
čen, ponosen, blagoslovljen, v obliči
človeka narod je to, kakor ga še
svet ni videl.

Eno najlepših čednosti ameri-
škega naroda (in tudi angleškega)
sem pozabil navesti, in to je njih ra-
vnanje v vseh slučajih. Pravega
Amerikanca ne more ničesar spravi-
ti iz duševnega ravnotežja. Vedno
hladnokrvno, bo takoj presodil, kaj
in kako ima storiti v danem slučaju.
On je človek svoje »initiative« v
vseh odnošajih. Res, velike vrline
ima ameriški narod, vrline, ki so jih
vzgojile dobro prečiščene javne
uredbe in skrb vlade tekom časa. Pa

ne samo vzgojile, temveč one tudi
čuvajo, da se te uredbe in naprave
izpopolnjujejo in razširjajo, da pre-
hajajo v meso in kri naroda.

In ljudstvo, tako neodvisno in
samozavestno, se rado pokorava
vsem pametnim in modrim ukrepom
javnih oblasti. Ravno tako hitro in
energično pa se postavi ljudstvo pro-
ti vsaki nepotrebnosti in škodljivi na-
pravi ali zakonu. To je res zrelo
ljudstvo, zrelo politično, zrelo go-
spodarsko — v vseh ozirih!

Kjer se shajajo velike množice ob
narodnih slavnostih itd., vlada naj-
večji red; na ulicah se gibljejo mno-
žice mirno in gladko, vsak se ozira
na drugega — in ta ozir na drugega
je največji dokaz, da znajo Ameri-
kanci svobodo ceniti in upoštevati,
ne le pri sebi, ampak tudi pri drugih.
Pred gledališči stoje časih že več ur
kupovalci vstopnic, pa vsak se po-
stavi na konec vrste — naj bo to de-
lavec, bogatin ali večkratni milio-
nar. Na železnica je ravno isto.
Enakost vseh se kaže posebno na
železnica, ker tu je samo en raz-
red, in to je prvi razred. V tem raz-

redu je vse elegantno in bogato
urejeno in opremljeno. Vozovi so še
enkrat večji, kakor pri nas in tudi
bolj visoki so. Sedeži so taprirani
z baržunom ali žametom, topla in
mrzla voda, milo in brisače so na
razpolago vsakomur. Za kadičce je
pa poseben vagon. Razume se, da je
pri vsakem osebnem in brznem vlu-
ku jedilnica. Izvrsten obed velja en
dolar. Med vožnjo hodijo po vlaku
dečki, ki prodajajo raznovrstne sla-
ščice, kandi, sadje, knjige, cigare in
časnike. Ako se človek na ameriških
železnica tudi več dni in noči za-
poredoma vozi, ne čuti nobene utru-
lenosti.

Naj še povem, kako žive v Ame-
riki naši rojaki. Za velik, prav velik
del bogastva, moči in slave, se ima-
jo zahvaliti Zedinjene države baš
Slovanom. Le-ti so proizvajalci in-
dustrialnih surovin. V premožeko-
pih in železnih, koprenih itd. rudni-
kih dela na stotisoče Slovanov: Slo-
vakov, Poljakov, Slovencev, Hrva-
tov, Rusinov. Ravnotako v livarnah
in fužinah, kjer delajo pri prvem pre-
ustroju vlitega železa iz rude. Dalje

delajo Slovenci v gozdih, kjer pri-
pravljajo les za stavbe in trgovske
namene. Ta dela opravljajo oni, ki
so izišli iz kmetijskega stanu; pa le
malokdaj se naleti na Slovence, ki
bi stopil v službo pri kakem kmeto-
valcu. Vse drugo prej, kot to. On
pravi: kmetoval sem že doma pre-
več. Seve, plače pri tem delu niso
tako visoke, kakor pri industrijskih
podjetjih, pa če se vse upošteva, je
to delo najboljše, ker tam se na po-
lju dela povsod s stroji, hrana in pre-
skrba sta izvrstni in ves denar se
lahko prištedi. In kar je tudi upošte-
vati: to delo je med vsemi deli naj-
bolj zdravo.

Velika množina Slovencev živi v
naselbinah, ki imajo že čisto sloven-
ski značaj. V svojih naselbinah ima-
lo Slovenci svoje cerkve, šole, na-
rodne domove, dobrodelna, zabavna
in športna društva. Naši rojaki žive
v Zedinjenih državah v jako dobrih
gnotnih razmerah, to se vidi takoj,
če se obišče slovensko naselbino.
Lične, snažne hiše z vrtovi pozdrav-
ljajo obiskovalca. Vse kaže, da vla-
da tu delavnost in pa tudi blagosta-

kadar je zabavljaj. Ko sem bil vsled boleznih in drugega dela zadržan, sem ga še posebno prosil, naj vendar tudi on pomaga — ni pa prišel kljub vsem pozivom v Vojno Zvezo, da bi delal in s tem preprečil eventuelne nerednosti. Da so se kake nerednosti v moji nenavzočnosti lahko zgodile, so pač krivi gospodje a la Alojzij Kocmur, ki niso izvrševali prevzetih dolžnosti.

Na vse drugo ne odgovarjam, ker o koristih Vojne Zveze so pač razna mnenja; na običnem zboru so n. pr. tovarnarji jasno povedali, da je veliko storila za prehrano delavstva. Da pa vse ni bilo tako, kot bi kdo rad, je umevno — tudi jaz bi marsikaj rad drugače kot je bilo in je. Gospodje drugo »Naše Moči« niso sodelovali, ampak ovirali in škodovali.

Anton Kristan.

„Nehajte!“

»Narod« je rabil celih osem dni, da nam je odgovoril na članek pod naslovom »Nehajte!«. Mislili smo, preden smo odgovor prečitali, da mora biti to umotvor polemike spretnosti. Toda, o svetniki, če se nas ni takrat lotila griza, smo presneto trdnega zdravljali Čitaš in Čitaš, skušaš uganiti, kaj hoče tisti na dolgo in široko podpisani gospod, ki vodi polemiko pri »Narodu«, pravzaprav tehtnega povedati, pa ne prideš do argumenta, ki bi ti kolikor-toliko razbistril pojme, četudi v »Narodovem« zmisli.

»Zveza«, uradniki, ljubljanski kolodvor, Kopačeva bolezen, slovenski postajenačelnik v Sisku, nemški železničarji v Mariboru, vse, vse se vrsti in preganja po »Narodovih« predelih, ki so se celili pet let kadil avstrijskih slavospevov, v tako obupni zvezarsko-železničarski prozi, da bi se nedolžni čitatelj nazadnje najraje takoj preselil iz tega klavirnega sveta.

Zakaj nam ni »Narod« rajše povedal, makar v enem samem odstavku, kdo je pravzaprav hujškal z železničarsko stavko ... pred 3. aprilom? Vprašanje vendar ni tako malenkostno ... Pravzaprav: Ali ima morda vaš »članek« namen, odvrti našo pozornost od bolj perečih momentov ... brzojavov in datumov? Ne pojde! Ste preveč nespretni.

Sprozi g. Držiča, revidenta, itd., itd., in s članki, ki se ogrevajo za javno denunciacijo v velikem obsegu, ne boste želi ne slave, ne uspehov.

Saj se poznamo.

Kaj vam je bolj pri srcu?

Želja, da dobite pretvezo za linjskanje proti socialističnemu gibanju in socialističnim voditeljem, ali pa splošna železničarska stavka, ki naj bi izbruhnila makar s pomočjo gotovih brzojav, da organizirate stavkolomstvo? Voditelji »Zveze« naj nam odgovore vsaj na to poslednje vprašanje.

V ostalem ne vemo, kaj naj bi z omenjenim odgovorom gospoda Držiča, itd., itd., pravzaprav počeli. Ali naj mu čestitamo, če nas ni njegova proza popolnoma umorila?

Veseli nas, da imamo v Sisku poštenega in pametnega slovenskega postajenačelnika. Prosim, da se ta izredni pojav še enkrat posebej beleži. In če je res na drugi strani, da imamo v Sisku tudi adjunkta, ki je Nemec in socialist in ki je vključ temu tako neumen, da smo mu morali povedati odkrito in pošteno v našem socialističnem listu (nismo usmiljeni niti s socialisti), da nosi pod svojo uradno kapo mesto glave ogromno kaščo, prosimo tedaj, da se

nje. Tudi s trgovino se pečajo naši rojaki, in marsikateri je postal že bogat. Zavarovalnice za slučaj bolezni in smrti so jako številne. Vsak Slovenec-delavec pripada takemu društvu. Ta društva so zedinjena v slovenskih entotah, ki štejejo zdaj več kot 60 tisoč članov. Tudi h Labor-Unions ali delavskim zvezam pripadajo Slovenci v veliki meri. S tem si osigurajo uniške mezde in varstvo zoper protizakonskemu izkoriščanju kapitalistov.

Otroci, ki se rode slovenskim staršem v Ameriki, se morebiti v prvem pokolenju zavedajo že svoje narodnosti — prihodnji rod pa se smatra za Amerikance. Tako se godi pri vsakem narodu in skoro ne more drugače biti — ker res srečen je oni zemeljski otrok, ki se je rodil pod krili ameriškega orla. Najnižji in najubožnejši se lahko povsne do največje časti, ki jo ima narod na razpolago in tudi do takega blagostanja, kakor nikjer drugod na svetu. Ko pride čas, da Slovenci ne bodo več zapuščali svojo grudo in se selili v Ameriko, se bo slovenski živeli v Ameriki že tudi vtisli v ameriškem ljudstvu. (Konec prih.)

zabeleži tudi ta izredni pojav, in naj se vsepovsod razglasi, da je kolodvor v Sisku nekaj tako izrednega, da si ga mora ves svet ogledati. Stvar bo v ogromno korist odbora za pospeševanje tujkega prometa.

Soglašamo nadalje skozinsko s trditvijo, da je velika razlika med našo maso in našimi voditelji ter med ... maso in voditelji »Zveze«. Ker nima namreč »Zveza« ne mase, ne voditeljev, je naravno, da ni tam nobenega, ki bi napadal ali zagovarjal, ali sploh kaj vedel. S tem mislimo, da je tudi ta del članka ob vse-slopnem zadovoljstvu izčrpan.

Glede Kopačeve bolezni smo se pa brzojavno obrnili na najbolj pristojno mesto, namreč na njegovega zdravnika, t. j. na ... podpredsednika Narodnega predstavništva v Belgradu, gosp. dr. Jankovića, ki je sodr. Kopača ves čas bolezni očetovsko zdravil in ki je, poleg vlade ter celokupnega Narodnega predstavništva, z vso svojo osebnostjo in oblastjo vedno pripravljen pričati pred katerikoli Zvezarskim sodiščem, da je bil narodni predstavnik Kopač zares bolan, in sicer nevarno bolan. Njegovo bolezen je analiziral tako-le: »Če je srečno prebil nevarno bolezen, je to pripisovati njegovim izredno utrjenim živcem. Vidi se mu, da je imel v svojem življenju veliko opravka s političnimi nasprotniki, in sicer s političnimi nasprotniki podrejene bikovske mentalitete.« Prosim, da vzamete to uradno izjavo na znanje.

Kar se pa tiče Kopačevih izjav na shodu v Mariboru, smo se prepričali, da je začel vaš stenograf v nekatere malenkostne stilistične in bistvene napake. Natančno se oni odstavek Kopačevega govora glasom protokola glasi tako: »To našo spomenico oddajo delegati železniškemu ministru v Belgradu, ako jo vlada odkloni, je znamenje, da je »Zveza« pripravljena organizirati stavkolomstvo makar s pomočjo obsovaženih Nemcem.«

Drugače pa: Verba movent, exempla trahunt ...

„Majski spis“

Je danes izšel. Razpošlje se ga najprej organizacijam izven Ljubljane, potem se ga odda ljubljanskim naročnikom in v kolportažo. — So druge zaupnike prosimo, da takoj prično z razpečevanjem ter v slučaju, da spisa zmanjka, naročilo brzojavno obnove. Noben sodrug, nobena sodružica, ne sme biti brez »Majškega spisa«. — Naročite tudi Majške razglednice in jih kolportirajte!

Politične vesti.

Jugoslavija.

Iz neodrešene Jugoslavije.

Iz Opatjegasela in iz vseh kraških vasi, ki so se nahajale na fronti, so Lahli izgnali vrnivše se begunce in jih naselili v Furlaniji. Slovensko govornico Lahli sovražio in zgodilo se je že več slučajev, da so aretirali v gostilni slovensko govoreče ljudi ter jih imeli 24 ur zaprte. Tako se je zgodilo n. pr. v Ronkih, kjer so zaprli tri slovensko govoreče delavce. — V Pulju se je navdušenje pri Italijanih za »mater« Italijo silno poglobilo. Dela ni in ne zaslužka. Prebivalstvo komaj čaka, da se reši nadležne zalege. — Surovežl. Stacijski poveljnik v Sempasu, neki laški stotnik, lazi vedno okoli javnih lokalov in gorje onemu, ki ga ne pozdravlja tako spoštljivo, kot on zahteva. Nekaj udarcev z jahalnim bičem je najmanjša kazen. — V Lokvi na Krasu je hotel laški colonello (polkovnik) z revolverjem v roki prisliti tamošnjo inteligenco, da bi ga ponizno pozdravljali. Naši ljudje se mu niso hoteli pokoriti vključ vsem grožnjam in nastal je »proces«, kjer jih je moral nadutež prositi odpustitve. — V Gorici. Laške oblasti so premetle obrtni referat, ki je bil prej oddelek glavarstva, na komando karabinjerjev. Obrtni referat vodi sedaj bivši pisar pri glavarstvu, Jusich (Jušič). Ta renegat je oni, ki odjema našim obrtnikom koncesije. — P. P.

Po svetu.

Zveza med Reko in Dunajem se otvori.

LDU. Lugano, 26. (ČTU.) Po poročilih italijanskih listov se železniška zveza med Reko in Dunajem v najkrajšem času zopet otvori. Začasno naj vozila po dve dvojici brzojavov z 20urno vožnjo, in sicer na obe strani. Nadalje se upelje na dan po en tovarni vlak.

Rotziegel padel.

LDU. Budimpešta, 25. (DunKU.) OKU poroča: V bojih pri Debrecinu je padel znan komunist Rotziegel.

Viljem se psihiatrično preišče.

LDU. Praha, 26. (ČTU.) »Venkov« javlja: Pariški listi poročajo, da se bivši cesar Viljem na zahtevo članov angleške komisije psihiatrično preišče. Šele ko bo izdano zdravniško izpričevalo, se odloči, ali naj se postavi Viljem pred sodišče ali ne.

Preki sod v Hamburgu.

LDU. Hamburg, 26. (ČTU.) Včeraj so po prekem shodu ustrelili 6 plenilcev, ki so se borili z orožjem v roki proti varnostni brambi. Pozno zvečer je bilo čuti močno streljanje iz pušk. Telefonski promet z Berlinom je bil snoči moten.

Izjava Wilsonovega tajnika.

LDU. Curli, 26. (ČTU.) Po naglogu predsednika Wilsona je njegov tajnik v odgovor na Orlando izjavil, da ga postopanje italijanskih delegatov ni niti najmanj presenetilo, ker so grozili že več dni z odhodom. Italijanski ugovorov pa ni mogoče upoštevati brez kršitve 14. točk, ki so bile priznane po vseh zaveznikih. Wilson zelo obžaluje, da se je zdelo italijanski vladi potrebno tako delati. Vendar pa še vedno upa, da se da ta slučaj zadovoljivo rešiti. Sam ni našel drugega izhoda, kakor obrniti se na javnost. Položaj italijanske delegacije je zaradi italijanske kapitalistične akcije, ki podpihuje italijansko ljudstvo glede Reke, zadnji čas jako mučen. Predsednik ne veruje na italijansko-jugoslovanski konflikt in zagotavlja, da Amerika ne bo intervenirala, ako spor vendarle izbruhne. Končno je tajnik izjavil, da je Italija popolnoma odvisna od svojih zaveznikov, najsibo glede preskrbovanja z živili, ali glede finančnega ravnotežja.

In spe.

LDU. Curli, 26. (ČTU.) Italijanski listi trdno upajo, da Wilsonova izjava ne pomeni zadnje besede v jadranskem vprašanju. Okoliščina, da ostane Sonnino do nadaljnjega v Parizu, da spravi stvari, ki so se tako dramatično končale, zopet v red, meri na to, da verujejo na mirni konferenci še vedno na možnost kompromisa.

Zakaj je sestavil Wilson noto?

LDU. Curli, 26. (ČTU.) Kakor javlja zastopnik »Neue Zürcher Zeitung« iz poučenih krogov, je sestavil Wilson svojo noto glede italijanskega vprašanja, ki jo je zapisal v nedeljo, zato, ker je bil izvedel o Sonninovi nameri, da namerava podati v italijanski zbornici izjavo o reškem vprašanju. Lloyd George in Clemenceau sta odklonila podpis note, ker sta se smatrala vezana po londonski pogodbi. Nato jo je Wilson priložil v lastnem imenu.

Wilsona bo podpiral italijanski narod.

LDU. Berlin, 26. (DunKU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Curlija: V ameriških vladnih krogih sodijo, da bo v sporu med Wilsonom in Italijansko vlado italijanski narod podpiral Wilsona in da je potem padec Sonnina neizogiben. V tem primeru pričakujejo, da bo Italija odposlala novo delegacijo v Pariz, ki bo imela pooblastilo, da sprejme kompromis v reškem vprašanju.

Ugodnosti nemškimi delegatom v Parizu.

LDU. Bern, 26. (ČTU.) Iz Pariza se poroča: Kakor je znano, bo nemški delegatom v Versaillesu dana prilika, z Berlinom brez kontrole francoske vlade občeati direktnim telefoničnim in brzojavnim putem. V to svrhu se bo med posvetovalno dvorano v hotelu Reservoir v Versaillesu in med berlinskim uradom za zunanje zadeve napravila posebna telefonična in brzojavna proga in sicer dvojna, da zveza delegatov z Berlinom ne bo motena. V Versaillesu odpotujejo trije nemški brzojavni uradniki, da upravljajo tam svojo službo. Naprava bo izgotovljena takoj, da je izključeno vsako prisluškovanje telefonskih pogovorov med Versaillesom in Berlinom.

Nemški delegati v Versaillesu.

LDU. Pariz, 25. (DunKU.) Prva skupina nemških delegatov je danes dopoldne dospela v Versailles.

Mirovna konferenca.

LDU. Curli, 26. (ČTU.) Kakor se javlja iz krogov mirovnih odgovorilcev, so se pojavile težkoče v kitajskem vprašanju. Kitajski delegati

imajo iz Pekinga naročilo neke zavarovati se proti japonskim zahtevam glede kakršnegakoli napada na Kitajsko, nego tudi nastopiti proti internacionaliziranju kitajskih železnic. Nadalje se poroča, da soglasja Kitajska le s takim mirom, ki se strinja v vseh ozirih s 14 točkami Wilsona.

LDU. Curli, 26. (ČTU.) »Gloire« zatrjuje, da bodo ustregli Italiji v Parizu na ta način, da ji bodo dovolili že pri sklepu predhodnega miru z Nemčijo tudi nekako specialno mirovno pogodbo.

Antanta nastopi proti Rusiji?

LDU. Curli, 26. (ČTU.) Agentrea Radio potrjuje, da pripravlja antanta vendarle akcijo proti Rusiji. Akcijo bodo započeli najprej Rumuni in protiboljševiki v Rusiji. Francija je pripravljena podpirati akcijo na morju.

Stavka na Irskem.

LDU. Amsterdam, 25. (DunKU.) Iz Dublina prihajajo vesti, da se splošna stavka na Irskem čimdalje bolj širi proti jugu dežele. Angleški vrhovni poveljnik je bil prisiljen, raztegniti poostreno obsešno stanje še na pet grofij. Vsled železničarske stavke je mnogo mest brez vsakršnega dovoza živil in premoga.

Iz časopisja.

»Narodna volja«, socialistično glasilo, je pred kratkim pisalo o parlamentu in diktaturi proletariata: Recimo odkrito! Vsaka državna oblast, vsaka oblast v obče, je nasilje, je diktatura. Diktatura je edina forma državne oblasti, ki je logična, ki je v stanu, da vodi državo, da vstvarja in stopnjuje. Vsa naša kulturna historija se je rodila pod diktaturo, najprej pod diktaturo poedinca, za tem rodov, zdaj pa diktaturo socialnih razredov. Mesto diktature kapitalizma nad proletariatom hočemo diktaturo proletariata nad kapitalizmom, kot moralnejšo in pravičnejšo obliko državne oblasti. Razlogi za to so: Številno razmerje med socialnimi razredi. Najglavnejši etični moment pa je: Diktatura proletariata ne more zavzeti nikdar tako slabih in nečloveških oblik kot diktatura kapitalizma. Pod diktaturo proletariata ne bo nihče umiral gladu, izčrpanja in izmožganosti. Kapitalisti, ki se jim bo diktiralo, bodo postali proletarijat, člani diktature in bodo kot taki živeli ob svojem delu pošteno človeško življenje. Tako bodo izginjala razredna nasprotstva.

»Murska Straža« je nov list, ki izhaja v Radgoni kot glasilo obmejnih Slovencev. V uvodniku »Kaj hočemo« pravi: Ime »Murska Straža« vam že pove polovico našega programa. Dalje pravi: Posebno pozornost bomo obračali delavcem. Ne poznamo razlike med bogatim in siromakom, med gospodom in hlapcem. Vsak je naš brat in mora živeti, živeti svobodno, človeško življenje. Sužnjev ne poznamo! Vsi smo si enaki pred Bogom, moramo si biti enaki tudi pred ljudmi! V strankarski boji se ne bomo mešali, ker pri nas ob meji je vsako strankarstvo naša smrt. Vse naše moči moramo zbrati samo v ta namen, da rešimo naš narod, da vzbudimo v njem prepričanje, da smo svobodni sinovi svobodne majke Slave. Vse kar je narodno, slovensko, vse kar je dobro, bomo podpirali. Odločimo boj pa vsem odpadnikom, vsem izdajalcem! Našemu ljudstvu pa hočemo priboriti novo dobo, dobo svobode, prostosti, dobo trdne narodne zavesti in narodnega ponosa. — Namen dober — vprašanje pota? Nič fiksneja?

Majske razglednice

so izšle. Naroča se jih pri tajništvu »Svobode« v Ljubljani. Šelenburgova ulica 6/II ali v upravi »Napreja«, Učiteljska tiskarna. Sodrugi! Naročite in širite te razglednice povsod!

Socialna politika.

Socializacija lista »Abend«. Večernik »Abend« je poleg »Arbeiterzeitung« eden izmed najboljših danaških listov. Vedno je kazal razumevanje za socialistične ideje in je bil njih zagovornik tudi v časih stare avstrijske persekucije. Sedaj v svobodomiselnosti dobi brani socialistično levico in koristi — ker je razširjen — s tem zelo revolucionarni misli proletarskih mas. Izdajateljstvo »Abenda« pa noče le propagirati v svojem listu socializacijo drugih podjetij, ampak je prestopila tudi k njenemu realiziranju (uresnitvi) in sicer v lastnem zavodu. Od 1. aprila naprej je postavljena uprava podjetja

na socialistični temelji, vodstvo zavoda je prevzel novo izvoljeni delavski svet, v katerem sta uredništvo in upravnštvo lista enakomerno zastopana. Delavskemu svetu načeljuje dosedanj izdajatelj lista Golbert. Ta svet bo odslej naprej odločal o daljšem vodstvu zavoda, o smeri lista, o denarnih vprašanjih, o sprejemanju, odpustitvi ter plačah uslužbenec. Izdajatelj je izjavil, da prostovoljno odklanja vse dosedanje privilegije; sprejemal bo le del čistega dobička, kakor vsi drugi, ki so uslužbeni v tem socializiranem zavodu. Vsled tega, ker je bil ta korak napravljen lepo mirnim putem, je vreden občere pozornosti in prič o zvestosti in načelnosti ljudi, ki vodijo podjetje lista »Abend«. Zopet korak naprej v realizaciji socialističnih načel!

Dopisi.

Trbovlje. Veliki pondeljek so bili ljubljanski sodrugi in sodružice naši gostje. Igrali so v Fortovej dvorani E. Ganglovo dramo »Sin« in nam nudili ure užitka, ki jih ne pozabimo. Malo smo videli iger, ki bi bile tako fino uprizorjene, kot je bila ta žalostna igra. Slišali smo izpoved Arturja, ki se nam je v dušo smilil, čutili bol starega Slemenca, smilila se nam je nesrečna Helena, ki je bila le srce. Velika sta bila Ciril in Helena — igrala v afektu tako dovršeno, da si osupnil. Zazebel nas je konec Cirilov — omračenje duha — in gledali smo zastri mater naravo na njenih tajnih potih. Truda je stala igralce uprizoritev, hvaležni smo jim. Srdno do brodošli na našem lastnem odru, ki ga zgradimo Iskreno pozdravljenti — Zliti.

Amateur-fotografi!

Prvega maja fotografirajte izpovede, shode, veselilne prostore itd. Pošljite po en izvod vsake slike strankinemu tajništvu v Ljubljano. Sodrugi, pridobite si fotografov, da povzamele slike majskega slavlja.

Dnevne vesti.

— Se dobro razumemo. Sodr. Tokan je na Polzeli »dvakrat priporočal delavcem strojne tovarne, da naj pristopijo socialno-demokratski organizaciji«. Po »Narodnem mnenju« so te besede tokanovi »šlagerji« napram svojim komunistom. Kaj ni za »Narod« šlager? Odkar »Narod« izhaja, ni sploh še nikoli objavil najmanjšega šlagerja. Niti v članku, ki razlaga potrebo javne denunciacije kot sredstvo za duševni preporod in moralno povzdigo slovenskega naroda. Tokanove besede da so bile tako prepričevalne, da sta se takoj pridružila naši organizaciji italijanski obratovodja in nemški inženir ... Kapital v bratovskem obsegu z internacionalizmom — dostavlja duhoviti dopisnik. Nam se pa nasproti no zdi, da gre tu za bratovski objem dopisnikove neumnosti z »Narodovo« perfidnostjo. Naj se takoj vpišeta v društvo »Straža kralja Matjaža«.

— Razvejavljanje zakona glede primorane udeležbe religioznih služb v Nemški Avstriji. V Nemški Avstriji je izšla naredba državnega podtajnika za uk, s katero preneha vsaka prisiljena udeležba na cerkvenih in religioznih službah na vseh, državnemu uradu za notranje zadeve in uk podrejenih srednjih, ljudskih in meščanskih šolah. Če se učenci verskih služb ne udeležijo, to ne sme nikakor uplivati na njih klasifikacijo. Tudi so razvejavljene one določbe, ki so določevale, da se mora šolska mladina udeleževati raznih verskih služb pod gotovim nadzorstvom učitelstva. — S tem je izšel zakon, ki daje vsem šolam prostost glede verskega vprašanja. Tudi v šoli v Nemški Avstriji velja zdaj ono, kar v življenju velja, da dela vsak tudi glede verskih vprašanj po prepričanju svojega razuma in po svojem srcu.

— Padli ljubljanskega pešpolka št. 17. Kebelj Franc, r. Golobinje. Mirna peč pri Novem mestu, 1898, padel 11. oktobra 1918; Perše Ivan, r. Radovlja pri Krškem, 1898, padel 19. okt. 1918; Milinkovič Vinko, r. Srebrnica, Bosna, 1878, padel 11. oktobra 1918; Sajko Jožef, r. Hraštovec pri Mariboru, 1885, padel 11. oktobra 1918; Markučič Ivan, r. Krstovlje, Koper, 1884, padel 16. okt. 1918; Koszuta Jan, r. Czortkov, Galicija, 1899, padel 11. okt. 1918; Glad Anton, Fara pri Kočevju, 1899, padel 15. junija 1918. Pokopani so vsi na polkovnem pokopališču v Val d'Aasi pri Asiago. Meseca septembra ni imel polk nobenih izgub. Smrt v Juliju in avgustu padlih se je naznanila

sorodnikom in razglasila po časopisih. Mrtvaški listi zgoraj imenovanih in še sledečih padlih so svojcem na razpolago v pisarni »Slovenskega Rdečega Kriza« (Poljanska cesta 4).
Vegel Martin, r. Sv. Križ, Krško 1893; Pilišauer Fr. Krška vas, Krško, 1884; Stoser Pavel, Matulje, Volosko 1896; Leskovšek Marko, Dobje, Celje 1886; Osolin Fr. Kršina, Kamnik, 1891; Dimnik Ivan, Ježica pri Ljubljani, 1898; Senica Alojzij, Smiljel, Novomesto, 1899; Kucler Fr., Spodnja Šiška, 1896; Feldin Henr., Dobrna, Celje, 1899. Vsi so padli 15. junija 1918. Po 1. maju se pošljejo mrtvaški listi na pristojna okrajna sodišča. Ubežniki 17. pp., ki so se vrnili iz ujetništva, niso vedeli poročati o nobenem smrtnem slučaju. — c.

— Brezalkoholna proslava Prvega Maja v Zagrebu. Vsled sklepa organiziranih natakarijev in natakarij bodo prvega maja morale tudi vse gostilne in kavarne biti zaprte. Zagreb bo prvega maja torej ustavil delo na vseh koncih tako kot še nikoli.

Drobno.

— Župnik umoril duhovnika. Na Velikonočni ponedeljek je bil v Katumini v Dalmaciji umorjen v župnišču duhovnik Miljenko Jurišić z udarci s sekira in zaboden z nožem v vrat. Morilec je nato še svoj žrtvi odrezal glavo in jo skril v potni kovčeg. Ob času umora so se nahajali v župnišču samo župnik Fran Jeršič in dva njegova nečaka. Trojico so prišli in zaprli, ker so osumljeni, da so izvršili umor. Župnik je zelo potrjen dolgi umora nečaka, ki sta pa izjavila, da se je župnik dve uri boril z umorjencem ter ga končno ubil. Vzrok umora je še neznan.

— Slepak z zlatimi verižicami. Občinstvu v svarilo: Nikolaj Gauš, rodom iz Dobrinj, otok Krk, 27 let star, prodaja prav lepo izdelane polzlačene verižice za žepne ure kot pristno zlato po gostilnah in je na ta način že mnogo oseb osleparil. Polzlača ga je radi tega že večkrat aretovala, pa to ga še ni poboljšalo, tako da je bil danes radi takih sleparij zopet izročen državnemu pravdnistvu v Ljubljani.

— Samomor. V noči od 25. do 26. se je ustrelil s samokresom pekovski pomočnik Janko Kralj, rojen l. 1893. v Podgradu pri Ljutomeru. Sedaj je bil zaposlen pri peku Jenko na Marije Terezije cesti. Samomor je izvršil pred hišo v Spodnji Šiški, Kamniška cesta 266. Vzrok samomora je baje nesrečna ljubezen.

— Splošna železničarska organizacija, krajevna skupina Zidanimost. Tem potom se naznanja vsem članom, da se je na občnem zboru železničarskega glasbenega društva sklenilo enoglasno mesečni prispevek na 1 K zvišati radi nabave in popravila pihal. — Odbor železničarskega glasbenega društva.

— Trgovsko bolnišnico in podporo društvo v Ljubljani naznanja svojim članom, da se nahaja društvena pisarna od danes naprej v Gradišču št. 17., I. nadstropje.

— Državna posredovalnica za delo naznanja, da se je osrednji urad kakor tudi podružnica za Ljubljano in okolico preselila s 26. aprilom v svoje nove, velike in moderno urejene prostore v Gradišču, nasproti dramskega gledališča (v Lukmanovo hišo). S tem bo posredovalnici v mnogo večji meri možno ustreči vsem interesentom. Uradne ure za stranke so od 9. do 12. dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne. V nedeljah, praznikih in sobotah popoldne se ne uraduje.

— Cene vina padle. »Riječ SHS« je izvedela, da so cene vina v zadnjih dneh padle. To radi tega, ker so Italijani plasirali v Nemški Avstriji velike količine vina, kamor so se preje izvažala naša vina. Vsled tega, ker so vina ostala doma, tudi slovenski trgovci niso vzeli v hrvaški kupljenega vina in je prišlo do večjih dražb vina.

— Akad. društvo »Slovenija« vabi vse člane in starešine, da se udeležijo sestanka, ki se vrši v sredo, 30. aprila ob 8. uri zvečer v gostilni pri »Roži« v Židovski ulici v češki zebli, I. nadstropje. Predmet sestanka: pogovor, eventualno sklepanje glede društvenega obstoja in ukrepitev z društvenim premoženjem, posebno društveno knjižnico, ki se nahaja sedaj v Ljubljani.

— Uradni list št. 81. je izšla. Prijaša naredbo o kontroli proste trgovine v kraljevini SHS; naredbo poverjenstva financ o zvišanju pristojbine za punciranje; naredbo o imenovanju sossve vladnemu komisariu avtonomnega mesta ptulškega. Pri poverjenstvu za socialno skrbstvo so razpisana štiri mesta konceptnih uradnikov. eno mesto

uradnika in mesto manipulantnega uradnika. Istotam se sprejmeta dva izvežbana in jezikovno popolnoma usposobljena prevajalca za slovenščino in srbohrvaščino.

— Vsem društvom. 30. t. m. zjutraj ob pol 4. uri vozil iz Ljubljane v Zagreb poseben vlak. Voznja v Zagreb iz Ljubljane stane I. razred 38 K 18 v, II. razred 22 K 73 v, III. razred 14 K 85 v. Iz Zagreba se vrača posebni vlak ob pol 7. uri zvečer. Pozivljamo vsa društva, da se polnoštevilno udeležijo slavnosti v Zagrebu. Naše društvo naj nastopi v narodnih nošah. Iz drugih krajev se priklopijo društva in posamezniki v najbližjih postajah. — Pripravljalni odbor.

— Muzejsko društvo za Kranjsko. Občni zbor muzejskega društva za Kranjsko se vrši v torek, 29. t. m., ob 4. uri popoldne v muzejskih prostorih. Ker naj se ustanovi društvo nova smer, je želeli, da se društveniki udeležijo čim najštevilnejše.

— Zbiranje vojnih matric in vojaških cerkvenih predmetov. Po poročilih vojaških duhovnikov so se za časa poloma avstro-ogrsk armade in združenega državnega preobrata porazgubili razni službeni predmeti vseh ver, kakor vojne kapelice, vojne matice, cerkveno-službene knjige in spisi ter drugo. Taki predmeti tvorijo narodno bogastvo in obenem često vsebujejo podatke o umrlih in padlih vojakih. Občinstvo se vabi, da pri zbiranju sodeluje in o zasledenih stvarih obvesti neposredno vojni superijorat v Ljubljani.

— Aretacija nekakega Rusa na Dunaju. Kakor doznava »Volkszeitung« so v dunajski banki aretirali Rusa, ki je nameraval dvigniti šek, glaseč se na večjo vsoto denarja. Pri njem so našli več milijonov rubljev in nekaj tisoč kron. Poleg tega je imel pri sebi natančno izdelan načrt organizacije boljševiškega gibanja na Dunaju in prevrata v Parizu. Na revolucijo v Parizu se nanašajočo listino so izročili francoskemu poslaniku Allizelu.

— Zveza med Tarentom in Carigradom. Iz Tarenta poročajo, da se je ustanovila redna paroplovna zveza med Tarentom in Carigradom.

— Brzjavke iz Londona. Iz Bruslja poročajo: Brzjavke za v Londona, katere je bilo treba poslati do sedaj preko Nizozemske, se morajo odslej pošiljati direktno, ker je kabel med Angleško in Belgijo že popravljen. Novi kabel je napeljan tako, da se izogne onim predelom morja, ki so posejani z minami; Severno morje namreč še ni očiščeno od min.

Sodruzi, sodružice v Ljubljani!

Na predvečer Prvega Maja se vršita dve predstavi za organiziranje delavstva Ljubljane in okolice. V opernem gledališču predstavljajo Smetanovo »Prodano nevesto«, v dramskem Tolstojev »Moč teme«. Ker je danes v Ljubljani nad 8000 organiziranih delavcev, prostora v obeh gledališčih je pa samo za 1400 oseb (operno 800, dramsko 600) mora dobiti vstopnice za gledališče komaj petina organiziranega delavstva. Na razpolago je le še nekaj sedevcev v obeh gledališčih in nekaj parternih in galerijskih stolišč. Odele lož naznanjamo sledeče: Lože v parteru in lože I. reda stanejo 20 K za štiri osebe; za vsako nadaljnjo osebo velja vstopnica 3 krone; lože II. reda (balkonske lože) stanejo 15 kron za 4 osebe, vsaka nadaljnja vstopnica 2 K. — Prosimo sodruge, ki so vzeli vstopnice za ložo, da dovolijo prisostvovati igri tudi drugim proletarcem. V vsaki loži je prostora za 6 oseb.

Na dan Prvega Maja se vrši ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union« velika umetniška akademija, pri kateri sodelujejo: operna pevka gdč. Richterjeva, operni pevec g. Levar, solist na gosli virtuos g. Zyka, na klavirju spremlja kapelnik g. Ravnik. Spored te umetniške akademije je sledeči: 1. Fr. Albrecht: »Naš Rdeči Maj«, deklamira sodrug Vehovec. 2. Smetana: Arja iz »Tajnosti«; Verdi: Arja iz opere »Traviatta«; Novotny: »Prišla ke mne láska«; poje gdč. Richterjeva, članica opernega gledališča v Ljubljani. 3. Wieniawski: Faust - Phantasia«; Chopin: »Nocturne«; Kreisler: »Capriccio Vienoise«; Brahms: »Ciganski pleš«; izvaja na gosli g. Zyka, član orkestra opernega gledališča v Ljubljani. 4. Lajovic: »Več ne šumi rž...«; I. Ravnik: »Kdo na moje mesto?«; poje gosp. Levar, član opernega gledališča v Ljubljani. — Posamezne točke spremlja na kla-

virju g. I. Ravnik, kapelnik opernega gledališča v Ljubljani. — 5. Pevski zbor »Svobode« zapoje tri pesmi. — 6. Tamburaški zbor. — 7. Prosta zabava.

Vstopnice za veliki umetniški koncert na dan Prvega Maja se dobe od danes naprej pri tiskarstvu »Svobode«, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstropje. Kdor želi vstopnico, naj jo takoj nabavi, ker je tudi tu število prostorov majhno in bodo vstopnice hitro razprodane.

Sodruge in sodružice opozarjamo, da zaprosimo ravnateljstvo obeh gledališč, da se po možnosti v najkrajšem času priredita v vsakem gledališču najmanj po dve delavski predstavi, ker se je sedaj pokazalo, da sta bili obe gledališči mnogo premajhni in more tedva petina delavstva dobiti vstopnice. Delavstvo Ljubljane ni moglo vsled previsokih cen niti enkrat obiskati gledališča in si privoščiti par uric umetniškega užitka ter si tako širiti svojo izobrazbo. Apelliramo na ravnateljstvo obeh gledališč v imenu organiziranega delavstva, da ustreže tej vsesplošni želji in nudi delavstvu vsaj na koncu sezije, da se seznanji z umetniškim proletarjem gledališča.

Iz stranke.

Danes ob pol 8. zvečer seja odbora in zaupnikov kraj. pol. org. za Ljubljano in okolico.

V ponedeljek, 28. aprila, ob 8. uri zvečer v Mahrovi hiši seja ožjega odbora za majsko proslavo.

V torek, 29. aprila, ob 7. uri zvečer v Mahrovi hiši seja rediteljskega zbora za shod in izpredvid 1. maja. Vsaka organizacija naj pošlje deset odstotkov svojih članov za ta zbor; vsi ti naj se te seje gotovo udeležijo. Kolesarji in kolesarice so tudi vabljeni.

Sodruzi in sodružice, ki imajo veselje za prodajo majskega spisa in majskih razglednic ter znakov, naj pridejo v torek, 29. aprila ob 8. uri zvečer v Mahrovo hišo, da se vse potrebno razgovorimo.

Politični kurz za žene bo v ponedeljek, dne 5. maja ob 8. uri zvečer v Mahrovi hiši.

Shodi.

V ponedeljek ob 6. uri zvečer se vrši v veliki dvorani »Uniona« javen železničarski shod, na katerem poročajo delegati o zaključku pogajanj z železniškim ministrom v Beogradu in v Ljubljani.

Shod natakarijev, hotelskih, kavarniških in gostilniških uslužbencev se vrši v torek, dne 29. aprila ob 11. uri zvečer v kavarni »Central«. Na dnevnem redu je odgovor Zadruga na spomenico društva in Proslava Prvega Maja.

Strokovno gibanje.

Iz strokovnih organizacij.

Shod kovinarjev, podružnica Ljubljana se vrši v ponedeljek, 28. t. m. zvečer takoj po delu v Mahrovi hiši, I. nadstropje. Udeležba vseh kovinarjev dolžnost! — Odbor.

Strokovno društvo natakarijev hotelskih, kavarniških in gostilniških uslužbencev je sklenilo, da praznuje Prvi Majnik solidarno z drugim proletariatom ter da ta dan počiva vse delo. Občinstvo se na to opozarja.

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča. Drama: 28. aprila, ponedeljek popoldne: »Veriga«, akad. izven abonementa. 29. torek »Tugomer«, znizane cene. Izven abon. 30. sredo »Moč teme«, delavska predstava v proslavo Prvega Maja. Izven abon. 1. maja, četrtek popoldne »Krojaček junacek«, B. 48. 2. petek »Revolucija«, A. 38. — Opera: 28. aprila ponedeljek zaprto. 29. torek, »Manon«, A. 3/40. 30. sredo »Prodana nevesta«, delavska predstava v proslavo Prvega Maja. Izven abon. 1. maja, četrtek »Mamzell Nitouche«, izven abon. 2. petek zaprto.

Gospodarstvo.

Centralna uprava za trgovački promet sa inostranstvom, podružnica v Ljubljani, pozivlja vse upravitelje trgovce s suhim jedilnimi go-bani, ki nameravajo iste izvažati v Nemško Avstrijo, da vložijo najkasneje do 5. maja pri zgoraj imenovani podružnici prošnje za dovolitev izvoza. Prošnjam naj se priloge takoj tudi vojni listi. Na po navedenem datumu dole prošnje bi se ne moglo več ozirati.

Prevoz blaga čez ozemlje kraljevine SHS. Glasom naredbe Centralne uprave za trgovački promet sa inostranstvom v Beogradu, c. br. 619 z dne 23. t. m. je prevoz (transit) čez ozemlje kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev v vseh smereh prost.

Strahovlada podivjanih tolpa v Rigi.

Tiskovni oddelek nemškega poslanstva v Libavi javlja o groznih razmerah med prebivalstvom v Rigi. Ko je bila v Rigi boljševiška vlada, je še vedno varovala gotovo človečnost. Po izgubi Mitave pa so pobegnile boljševiške oblasti iz Rige in organizacija, ki je do tedaj obstajala, se je zrušila popolnoma. Priprosto ljudstvo je pobesnelo in zavlada je poulična drhal. Najnižji zločinski elementi so mogli neovirano izvrševati grozodejstva. Splošna lakota je množice dovedla do fanatizma, ki se v takih izrazih sovraštva in besnosti kot tu, doslej še ni pokazal niti pri najsurovejših narodih. Vse moške so mobilizirali in poslali na fronto, vlado nad mestom Rigo pa so izročili najzavrzenejšim ženskam. Ker so zadnje zaloge živih pcpolnoma pošle, skušajo hraniti nabužnejše sloje z vodo in juho gnilih rib, da morejo preskrbovati fronto, medtem ko za ostalo prebivalstvo sploh nič ne skrbe. Zaradi tega leže izstradani ljudje po cestah, medtem ko iščejo drugi ovsena zrna po konjskih odpadkih. Celo podgan, ki so jih početkom aprila plačevali po štiri rublje kos, ni mogoče več dobiti. Končno so sklenili, da bi zmanjšali število prebivalstva in se iznebili inteligence in radikalcev, da se morejo izseliti cele ulice, v katerih stanejo boljšje prebivalstvo in izžene prebivalstvo na otok Hasenholm ter v barake zunaj mesta, kjer naj bi pod močnim varstvom podivjanih, v ta namen posebej imenovanih žensk, polagoma gotovo pomrli od lakote. Ze 27. marca so pričeli s tem sistematičnim iztrebljanjem množic. Izrečno je bilo ukazano, da ne sme nihče vzeti več s seboj, kakor to, kar ima na sebi, tudi ne denarja in da se ne sme delati nobenega razločka med otroci in starci. Nihče se ne sme preseliti iz onega mestnega dela, ki ga hočejo iztrebiti, v mestne dele, v katerih je še dovoljeno bivati. Iz tega pismenega povelja je jasno razvidno, kaj se namerava. Živi ljudje so na Hasenholmu in v barakah zaprti skupno z izstradanimi trupli in blaznimi osebami. Protest danskega konzula ni nič pomagal. Nemški poveljniki v Mitavi je petkrat brezuspešno brzojavil v Rigo, grozil s protiodredbami ter zahteval parlamentarja v svrhu izmenjave nekaterih ujetnikov, ki so v Mitavi, da bi vsaj dobili isto število iz Rige, toda vse je ostalo brezuspešno. Prebivalstvo onih mestnih delov, ki jih hočejo iztrebiti, cenijo približno na 70.000 ljudi. Upati je, da jih bo mogoče rešiti še kakih 10.000, ako pride pomoč pravočasno. Nesreča je nastala, ker se je ustavilo prodiranje proti Rigi. Treba bi bilo, da podpre antanta z morske strani nemške balistične in latiške čete sedanje latiške vlade, ki vidijo v svoji maloštevilnosti zelo težko nalogo v osvojitvi Rige. Antanta bi morala imeti nadej pripravljen živila, da bi se pri zavzetju Rige rešilo, kar se še more rešiti. Hitra pomoč ne bo odvrnila katastrofe, pa pa jo olajšala. Tu ne gre več za narodnostno sovraštvo, pravna vprašanja in formalnosti, končne poročilo tiskovnega oddelka nekkega poslanstva v Libavi, temveč za grozno stisko izstradanih žensk in otrok.

Kaj se ni že vse pisalo in govorilo o strahovladi boljševikov, ki plenijo in ropajo po naročilu Ljeningove vlade. Naslednje poročilo tiskovnega oddelka nemškega poslanstva pa nam naenkrat, četudi konfuzno, vendar dovolj zgovorno pove, da je vladal v Rigi, dokler so bili tam boljševiki, red, in da je nered nastal šele potem, ko ni bilo več tam onih strašnih boljševikov, ki so bili po mnenju kapitalistične žurnalistike vedno le moštiri nereda in ubojstva.

Wilsonova nota mirovni konferenci.

LDU. Bern, 25. Jugoslovanski tiskovni brad v Parizu poroča: Wilson je na naslov mirovne konference izdal nastopno noto: Z ozirom na eminentno važnost vprašanj, o katerih se sedaj razpravlja, in na potrebo, da se kolikor mogoče razjasni vse okolnosti, ki bi mogle uplivati na rešitev teh vprašanj, naj bi nastopna izjava pripomogla k ustanovitvi končnoveljavnega naziranja o teh problemih in pomagala najti

zadovoljivo rešitev. Ko je Italija vstopila v vojno, je ta korak storila na podstavi točno očrtane, toda tajne pogodbe z Anglijo in Francijo, pogodbe, katero poznamo danes pod imenom londonski pakt. Od tedaj pa se je celotna slika položaja popolnoma izpremenila. Mnogo drugih držav, velikih in malih, je vstopilo v borbo, ne da bi poznale omenjeni tajni dogovor. Avstro-Ogrska monarhija, na čije troške bi se v primeru zmage zaveznikov moral razlizariti londonski pakt, je razbita na kose in ne obstoji več. Da še več! Razni deli monarhije — Italija in vsi njeni zavezniki priznavajo to — se moralo izobraziti v neodvisne države in narodno stvoriti zvezo ne z državami, ki so se nedavno bile naš sovražnik, ampak z Italijo samo in z državami, ki so v tej veliki vojni za svobodo stale ob strani Italije. Zagotovili bomo tem delom bivše monarhije toliko svobode, kolikor samim sebi. Spadali bomo morda med najmanjše države, toda njihove interese bo treba varovati prav tako vestno kakor one največjih sil. Vojna se je končala s tem, da smo Nemčijo dovedli do premirja in miru na podstavi jasnih in nedvoumniha načel, ki naj ustvarijo nov družabni red, prava in pravičnosti. Na teh načelih se mir z Nemčijo ni samo zasnova, ampak tudi izoblikoval. Na podstavi teh načel se bo tudi izvedel. Ne moremo od te velike skupščine velesil v trenutku, ko propadla in sklepa mir z Avstrijo, zahtevati, da naj na podstavi povsem drugačnih načel ustvari novo podlago za ustanovitev neodvisnosti in prava v državah, ki so prvotno tvorile Avstro-ogrski imperij, in v državah balkanske skupine. Pri uredbi Evrope se moramo v teh krajih opirati na ista načela, ki so nam služila kot smernice pri sklepanju miru z Nemčijo. Le na izrečnem priznavanju teh načel je vznišla izpodbuda k miru in zato se mora nanje opirati vsa mirovna zgradba. Ako pa naj se ta načela uveljavijo, mora služiti Reka kot trgovsko torišče za izvoz in uvoz ne Italiji, maveč ozemlju, ki leži severno in severovzhodno od tega mesta, torej Ogrski, Čehoslovaški, Rumuniji in novi skupini v Jugoslaviji združenih pokrajin. Prisoditi to mesto Italiji, bi pomenilo, izzvati občutek, da smo to pristanišče, na katero so vse omenjene dežele navezane predvsem zaradi možnosti dohoda k morju, drzno izročili velevlasti, ki v bistvu nima nobene skupnosti z njimi in katere suverenstvo — ako bi se udeležilo — bi se neoporečno moralo dozevati kot nekaj tujeja inozemskega. Ta velesila ne bi se nikdar mogla prilagoditi trgovskim in industrijskim potrebam pokrajin, katerim mora ta luka brezdvomno služiti. Iz tega razloga Reka svojčas tudi ni bila sprejeta v londonski pakt temveč je bila končnoveljavno določena Hrvatom. Tudi se v londonskem paktu označena črta v svojem vplugastem poteku ne dotika velikega števila dalmatinskih otokov in onega dela dalmatinske obale, ki najdalje moli v morje iz razloga, ker je morda prebivalstvo teh otokov ali omenjene obale italijanske narodnosti ali naklonjeno Italijanom, marveč v prvi vrsti, kar se je zdelo potrebno, dati Italiji med prelivi vzhodnega jadranskega morja možnost, da si zavaruje svoje lastno obrežje proti avstro-ogrskim napadom na morju. Danes pa Avstro-Ogrska ne obstoja več. Določeno je tudi, da se morajo utrdbe v onih krajih, odkoder bi bila pretela Italiji nevarnost, razdejati in popolnoma porušiti. Zaršče novega načrta, po katerem naj se vzpostavi red v Evropi, je, da zveza narodov — ne samo sedanjih zaveznikov, temveč tudi nanovo nastalih držav — sprejme omejitve oborožbe, ki bi onemogočala vsak napad. Nobenega povoda ni za bojazen, da bi se v teh pokrajinah bivajočim skupinam italijanskega prebivalstva godila kaka krivica, ker se mu bodo z mednarodnimi določbami nudila primarna jamstva, po katerih bodo vse plemenske in narodnostne manjšine uživale enake pravice. V zvezi s temi določbami dobiva to vprašanje novo lice, izoblikovano pozmagi pravice. K tej zmagi je prispevala tudi Italija z neizmernimi krvnimi in gmotnimi žrtvami. Ob strani ostalih štirih velevlasti je postala Italija ena izmed prvih zaščitnic novega svetovnega reda, na čigar osnovi je tako častno udeležena. Na severu in na severovzhodu so Italiji njene meje zopet popolnoma vzpostavljene, tako tudi na vsej širini Alp do severozapada do jugovzhoda tj. do istočnic istrskega polotoka, ki oklepajo veliko pobočje s Trstom in Puljem. Vsi ti lepi kraj težijo z vzhoda proti velikemu polotoku, na katerem je latinski narod od dneva, ko

je na sedmerih gričih postavil Rim, skozi stoletja delal na svoji zgodovinski tvorbi. Starodavna enotnost rimskega naroda se je zopet udeležila. Njegove narodne meje se raztezajo do velikega ozidja, ki tvori njegovo naravno obrambno črto. Od njega je odvisno, da se odloči, ali hoče biti obdan od prijateljev in ali hoče pokazati svojo plemenito velikodušnost in prijateljsko blagohotnost nanovo izpod suženjskega jarma osvobojenim narodom onostranske jadranske obale s tem, da prizna pravici prednost pred lastno koristjo. Amerika je prijateljica Italije; na milijone njenega prebivalstva izhaja iz lepih pokrajin Italije. Ameriški narod vežejo z italijanskim tako krvne vezi kakor čuvstva. Takih vezi nikakor ni mogoče strgati. Amerika je vsled pooblastila, katerega so ji velikodušno dali njeni vojni zavezniki, imela čast, da je dala inicijativo za mir, ki ga ravnokar izgotavljamo. Toda sklepamo ga na temelju, kakršnega si je Amerika izoblikovala sama in kakršnega sem proglasil v njenem imenu. Njena dolžnost je, s temi načeli v sklad spraviti vsak sklep, pri katerem je sodelovana; vsako drugačno postopanje je izključeno. Amerika zaupa Italiji in v tem zaupanju trdno veruje, da Italija ne bo od nje zahtevala ničesar, kar se ne bi strinjalo s temi svetimi obveznostmi. Sedaj ne gre za vprašanje interesov, ampak za pravice novih in starih držav, osvobojenih in takih narodov, katere njih gospodarji nikoli niso smatrali za pravične uprave vredne. V prvi vrsti pa gre za pravice, ki jo ima svet do mira in pa za tako uredbo interesov, ki nudi brezporojno jamstvo za mir. Takšna in le takšna so načela, za katere se je Amerika udeležila borbe. Samo takšna načela more sprejeti kot podlago za mir. Zato veruje in upa, da bo Italija zahtevala od nje pritrđilo samo k miru, ki se more skladati s temi načeli. Podpisan: Woodrow Wilson

Najnovejše vesti.

Reka prosta luka?

LDU. Pariz, 25. »Paris Midi« meni, da se reško vprašanje baje na ta način uredi, da postane Reka prosta luka pod pokroviteljstvom zveze narodov.

Demonstracije na Reki.

LDU. Reka, 27. Na Reki so zvedeli v petek popoldne, da so italijanski delegati zapustili mirovno konferenco. Italijansko čisopisje silno napada Wilsona. Italijani so ukazali razobesiti italijanske zastave, ki pa se jih je le malo razobesilo. Trgovine so zaprte. Včeraj dopoldne so se zbrali manifestanti. Demonstracije za Italijo so se udeležila vsa italijanska društva z zastavami in šolska mladina. Bilo jih je okoli 4000. Na čelu izpreveda so nosili Wilsonovo sliko z iztegnjenim jezikom in njegov kip z vrvo okoli vrata.

Nato je odkorakal izpred pred stanovanje generala Grazioli. V imenu italijanskega prebivalstva Reke in zlasti v imenu Consiglia Nazionale, je pozval predsednik Grossich generala, naj prevzame v imenu italijanskega kralja Reko v last in na ta način radikalno reši pariski spor. General Grazioli je odgovoril, da ponudbe ne more sprejeti, dokler ne dobi instrukcij iz Rima. Obljubil je, da se bo takoj obrnil do italijanske vlade. Med demonstracijami so sneli Italijani z bivšega hotela Deak desko »Hotel Wilson« ter jo nadomestili z napisom »Italia«. Angleški vojaki so odstranili nov napis in obesili zorec starega. Italijani so ponovno vrgli desko z napisom »Hotel Wilson« na tla in prilepili nov napis »Hotel Orlando«. Vdrli so v jugoslovanske lokale, zlasti v Čitalnico in štedilnico za Primorje in siloma razobesili italijansko zastavo.

Mednarodna socialistična konferenca v Amsterdamu.

LDU. Amsterdam, 26. (DunKU.) Na tukašnji mednarodni socialistični

konferenci bodo razpravljali o nastopnih točkah: 1. O teritorialnem vprašanju; 2. o vzpostavitvi internacionalne na temelju moskovskega manifesta; 3. o preureditvi delovnih sil; 4. o vprašanju sklicanja mednarodnega kongresa v Lusernu meseca avgusta; 5. o mirovnihih preliminarijih.

Iziava poverjenika Szamuelyja.

LDU. Budimpešta, 26. (ČTU.) V današnji seji delavskega sveta je govoril ljudski poverjenik Szamuely, ki je došel s fronte in se bo tja vrnil. Povdarjal je, da so sedanji komandanti nesposobni učiti Rdečo armado, vojaška izobrazba potrebuje časa; potrebno je, da vojaški strokovnjaki, t. j. častniki prejšnje vojske, svoje znanje ravno tako stavijo v službo proletarijata, kakor se zahteva od vseh učiteljev, zdravnikov in drugih.

Kako bodo prodirali na Ogrsko.

LDU. Dunaj, 26. (ČTU.) Danes objavljeno vest iz Pariza, da je zavezniška konferenca dala mandat za vojaški pohod proti Ogrski Francozom. Je umeti tako, da bo Francija prevzela vodstvo operacij. Rumunske čete, ki že prodirajo, se bodo ojačile še z zavezniškimi četami, ki se nahajajo na Balkanu. V Solunu, Carigradu in Bukareštvu je zbrana še velika francoska in zavezniška vojska, ki bi bila v prvi vrsti določena za to, da podpira rumunske čete. Z druge strani pa bodo jugoslovanske čete nastopile iz Zagreba v smeri proti Čakovcu, ki leži v zahodnem kotu bivše Ogrske in ki je kot najkrajša zveza med jugoslovansko mejo in Budimpešto (daljavo v zračni črti znaša komaj 200 km) z ozirom na zahodno-ogrsko komiteto velike važnosti. kajti pohod proti Stolnemu Belemgradu bi nemško-ogrsko komiteto takoj od početka rešil ogrskega gospodstva in onemogočil umikanje ogrskih čet proti nemško-avstrijski meji. Na prodiranje čehoslovških čet iz več vzrokov ni misliti. Zaenkrat se seveda ne misli na nastop antante z baze na Nemško-Avstrijskem.

Rumunsko-ogrski fronta.

LDU. Budimpešta, 26. (DunKU.) OKU. poroča: Rumuni so 25. t. m., prodirajoč proti severnemu krilu vzhodne armade, dospeli do Nagy Kalla in Csapa. Na ostalih delih fronte vzhodne armade so Rumuni le neznatno napredovali. Na južni fronti so 25. t. m. zvečer Jugoslovani v smeri proti Szekszardu napadli naše varnostne straže in jih potisnili nekaj kilometrov proti severu nazaj. Sicer je položaj neizpremenjen.

Položaj na Bavarskem.

LDU. Berlin, 26. (DunKU.) »Berliner Tageblatt« javlja iz Bamberga, da so vladne čete mesto Landshut iztrgale špartakovcem. »Vossische Zeitung« je izvedela iz Bamberga, da je bil danes nad vso na desnem Menovem bregu ležečo Bavarsko proglašeno preki sod. Operacije proti Monakovem potekajo po načrtu. Čete so se mestoma pomaknile že prav do Monakovega.

Imperialisti demonstrirajo.

LDU. Berlin, 26. (ČTU.) »Berliner Tageblatt« poroča iz Lugana: V vseh večjih italijanskih mestih so bile burne ljudske demonstracije zoper antanto, zlasti proti Wilsonu. V Rimu je večja množica, med njo vojniki in častniki, sramoteč Wilsona z vzklikanjem pridrla na Kapitol, kjer so poslanci in mestni svetniki dali duška svoji ogorčenosti. Potem je množica odšla proti Consultu, kjer so zopet nastopali govorniki. Nad Consulto so izvesili narodno trobojnico. Pred ameriškim konzulatom so komaj preprečili demonstracije. Tudi v Turinu, Padovi, Neapolju in Firenzi so bile burne manifestacije. V Genovi so v znak žalosti zaprli borzo. V Milanu se je ljudstvo zbralo pred spomenikom Vittorija Emanuela, kjer je govoril pokrajinski svetnik Ferrari. V svojem govoru je Wilsona imenoval navadnega trgovca in ameriškega sleparja, ki tepta civilizacijo in zgo-

dovino. Množica je njegova izjava nja sprejela z gromovitimi klici »Dol z Wilsonom!« Ferrari je svoj govor končal z besedami: »Na plano, prostovoljci, ki hočejo iti proti Reki, proti Splitu in Zadru«

Italijani se popolnoma odstranijo.

LDU. Pariz, 25. (DunKU.) Kakor javlja »Agence Havas«, ne ostane od italijanske delegacije noben član v Parizu. Luzzati je naslovil na Clemenceauja brzolavko, v kateri ga prosi, naj se zavzame za to, da dobi Italija glede svojih zahtev, ki pomenjajo itak minimum narodnih pravic, zadovoljenje.

Kronski svet v Rimu.

LDU. Berlin, (DunKU.) Kakor je »Abend« izvedel iz Lugana, se je danes v Rimu vršil kronski in pa ministrski posvet. Sodijo, da bo pod pritiskom javnega mnenja treba vojaško zasesti Reko.

Priloh Orlanda v Rim.

LDU. Rim, 27. (DunKU.) Agenzia Stefani poroča: Ob pričakovanju prihoda ministrskega predsednika Orlanda je mesto v zastavah. Velikanska množica je na cestah. Vsi ministri ter državni podtajniki, nad sto senatorjev, 300 poslancev, občinskih predstojnikov, provincialnih svetnikov, častnikov itd. se je zbralo na kolodvoru. Ko je prispel vlak z ministrskim predsednikom Orlandom na kolodvor, so zadoneli evvivaklici na Italijo. Reko, Dalmacijo ter na Orlanda in Sonnina. Orlando je zapustil z generalom Diazom in Barzilaijem vlak ter se podal na trg pred kolodvorom, kjer je imel nastopni nagovor: »Sedaj ni časa za fraze. Mi moramo biti trdni, imeti moramo mirno in veselo vest. Odgovoriti moramo na dve vprašanji: Sta-li vlada in italijanska delegacija natanko izrazili mišljenje in voljo italijanskega naroda?« — Soglasno je nato odgovorila množica: »Da!« — »Nikoli nisem dvomil o tem odgovoru, ker poznam dušo svojega ljudstva, potreboval sem pa potrđilo. Sprejem, ki ga nam je napravil Rim, potrjuje pravičnost našega dela. Prvo vprašanje je s tem rešeno. V drugi vrsti gre za to, da spoznamo resnost položaja. Ne zahtevam takojšnjega odgovora. Po štiriletnih nepopisnih žrtvah stojimo sedaj morebiti pred novimi žrtvami. V tem trenutku je Italija pripravljena. Italija je sedaj večja, kakor je bila maja 1915. Naš sklep mora biti dobro premišljen. Manjka nam prehrane, toda Italija, ki pozna lakoto, ne bo poznala nikoli sramote. Nočem zatajiti opasnosti tega resnega časa. Med Vami sem kot Vaš brat. Kot Vaš vodja pa zahtevam, da se pokorite volji naroda. Mogoče bomo ostali sami. Toda Italija mora biti edina in mora imeti samo eno voljo. Množica je nato pridrla Orlandu viharne ovacije. Orlanda, general Diaz in Barzilai so na to vstopili v avtomobil, ki je prevozil kratko pot od kolodvora do Kviralna v dveh urah. Na balkonu kraljevega gradu so razvili zastavo. Kralj, kraljica, vojvoda genoveški ter prestolonaslednik so se pokazali na balkonu, kjer so jih pozdravile viharne ovacije množice. Ko se je vojni minister pokazal pri kralju, so zadoneli evvivaklici na vojsko. Kmalu nato je stopil ministrski predsednik Orlando na balkoni in pozdravil kralja. Po zopetnih ovacijah se je množica razšla.

Lloyd Georges posredovalec.

LDU. Pariz, 27. (ČTU.) Listi poročajo: Lloyd George je prevzel vlogo posredovalca med Ameriko in Italijo. Predlaga kompromis, po katerem bi bila Reka gospodarsko mednarodna, politično bi pa pripadla Jugoslaviji. Po tukašnjih vesteh bo Italija vzlic sedanjim dogodkom od Amerike dobila že dovoljeni kredit 250 milijonov. Iz tega sklepajo, da bo kriza kmalu rešena.

Kriza.

LDU. Berlin, 26. (ČTU.) Iz Haaga poročajo: Vedno večji je utisek, da je pariška zavezniška konferenca vsled odhoda Italijanov kar najbolj ogrožena. Tudi Japonci se kažejo v

vprašanju Klau-Čana nepoprstljive; tudi njihovi delegati se pripravljajo na odpotovanje.

Francoska meja zaprta.

LDU. Frankfurt ob Menu, 26. (DunKU.) Iz Basla poročajo, da je francoska meja od snoči za izvrševalno sporočanje zaprta, vsekakor zato, ker se francoski cenzuri ne vidi primerno, da bi v jadranskem sporu na mirovni konferenci v inozemstvo dospevala poročila.

Japonci tudi groze. — Imperialisti!

LDU. Berlin, 26. (ČTU.) »Le Progres« javlja iz Pariza, da se Japonci resno pripravljajo na to, da prekinajo razprave in odpotujejo iz Pariza. Demonstrativni poset japonskega brodograja v Genovi je smatrati za lasen migljaj Ameriki.

Aprovizacija.

Peki in prodajalci kruha se vabijo, da predložijo takoj vse krušne karte v mestni posvetovalnici, da se jim bo moglo v torek nakazati moko.

Peki in prodajalci kruha smejo odvzeti strankam le A-izkaznice.

Gg. načelniki krušnih komisij se vabijo, da se zanesljivo udeležijo seje, ki se vrši v torek ob 5. uri popoldne v mestni posvetovalnici.

Prodaja moke za kruh za 11. in 12. teden. Od danes naprej se dobi na vsak prvi odrezek C-karte po pol kilograma bele moke za kruh. Kilogram stane 4 K 66 v. Moka se prodaja v onih trgovinah, ki so bile objavljene v listih. Spremembe so le sledeče: V V. okraju se dobi moka na C-izkaznice št. 24, 25 in 26 pri Krivicu, Dunajska cesta (ne Kham); v VI. okraju se dobi moka na C-izkaznice št. 27, 28 in 29 pri Češnovarju, Kolodvorska ulica (ne pri Legatu, Slomškova ulica).

Prodajalci moke za kuho, oziroma pecivo, smejo prodajati moko le na B-izkaznici.

Prodajalci moke za kruh smejo prodajati moko le na odrezke C-izkaznice, kakor se bode objavilo v listih. Kdor bi pri prodaji delal nered, ali jemal druge vrste izkaznice, kakor tiste, na katere sme oddajati nakazano mu blago, se mu bode prodaja kruha ali moke odvzela.

Krompir na rdeče izkaznice A. Stranke z rdečimi izkaznicami A prejmejo krompir v torek, dne 29. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določa se tale red: dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 90, od 9. do 10. št. 91 do 180, od 10. do 11. št. 181 do 270, popoldne od 2. do 3. št. 271 do 360, od 3. do 4. št. 361 do 450, od 4. do 5. št. 451 do konca. Stranka lahko dobi vsako množino krompirja. Kilogram stane 40 vinarjev.

Kis za I. okraj. Stranke prvega okraja prejmejo kis v torek, 29. t. m., na krompirjeve izkaznice pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določa se tale red: dopoldne od 8. do 9. številke 1 do 200, od 9. do 10. št. 201 do 400, od 10. do 11. št. 401 do 600, od 2. do 3. št. 601 do 800, od 3. do 4. št. 801 do 1000, od 4. do 5. št. 1001 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po pol litra kisa. Liter kisa stane K 2:20. Pripraviti je drobiž.

Raznoterosti.

* Korporativno. Profesorji gimnazije v Subotici, člani premonstratskega reda, so korporativno vstopili v socialistično stranko. Dne 15. t. m. so cerkveni oblasti naznanili, da so vsi izstopili iz reda.

Agitirajte za naše časopisje!

Za martinovo peč
se iščejo
spreten kovač
preskuševalec ali za orodje in samostojen marljiv topilec oz. prvi pomočnik pri peči. Ponudbe na tovarniško ravnanje železarne v Zenici (Bosna).

Poslano.

»Slove ki Narod« je dne 19. t. m. v članku »V imenu pravice« obdolžil g. stotnika Alfonza Svetek, da je kot poveljnik etapne postaje v Milicijah zagrešil več težkih zločinov, ko je dal obesiti in postreliti siromake, ki niso drugega zagrešili, kakor da jih je rodila srbska majka. Zraven mu pripisuje najslabše lastnosti, kakor okrutnost, krvooločnost, perversnost in krivičnost, ter se ga slika kot človeka, za katerega med poštenimi Slovenci, med častnimi Jugoslovani ni več mesta.

Zoper pisca tega članka g. Rasto Pustoslavšek je vložil g. stotnik Alfonz Svetek dne 24. t. m. pri tukašnji deželni sodnji predlog na uvedbo uvodne preiskave radi pregreška zoper varnost časti v svrhu dviga obtožbe, pred porotnim sodiščem, da se bode tako nudila prilika, prepričati pisca, kako neresnične in izmišljene so tamkajšnje navedene govorilne obdolžitve, in kako krivično se mu podkajajo lastnosti, katere niso bile njemu prirojene.

Stotnik Svetek je kot bivši aktivni avstrijski častnik poprosil pri aprobativni komisiji za nastavljanje častnikov v državi kraljevine SHS v Ljubljani za sprejem v vojaško službo. Z ozirom na povedani javni napad na njegovo čast in poštenje je sam poprosil navedeno aprobativno komisijo, da uvede proti njemu v tej zadevi preiskavo, ter se mu tako ponudi prilika, dokazati neutemeljene sovražne osebnostne napade na njegovo čast in poštenje.

Ni res, da bi bil g. stotnik Svetek dne 23. t. m. aretiran, kakor je poročal »Slovenski Narod« dne 24. t. m. Nahaja se svoboden na prostem.

Prosim za obklavo tega polasnica, da ne bode imela javnost napačnih predsodkov o stanju zadeve g. stotnika Svetka.

Veledolžnim spoštovanjem

Odvetnik dr. Franc Fričan, pravni zastopnik g. stotnika Alfonza Svetek.

* Za vsebino je uredništvo odgovorno le v smislu tisk. zakona.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petean.

Tick »Istif« tiskarna v Ljubljani

V Ljubljano potujočemu slav. občinstvu - se priporoča - »Restavracija v Prešernovi ulici št. 9.«

Inženir dr. Miroslav Kačal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir. Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hiltjejeva ulica št. 7. Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervoarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije. Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbene inženirske stroke. Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Kupi se več registriranih blagin.

Ponudbe z navedbo cene je poslati na upravnništvo.

Cebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč

kupuje po najvišji dnevni ceni

J. KOPAC, »večer

Ljubljana, Celovška cesta 90.

Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih
Rezervni zaklad nad K 1.100.000.

20%

brez odbitka rentnega davka.

— Ustanovljena l. 1881. —